

Fjortende søndag efter trinitatis, anden række, 180922

Tekster: *Sl 39,5-14; 2 Tim 2,8-13; Joh 5,1-15*

Salmer:

747 - Lysets engel

26 - Nærmere, Gud, til dig

533 - Jeg er rede til at bede

(Mel.: Her vil ties / Berggreen 1854)

157 - Betesda-søjlernes buegange

730 - Vi pløjed og vi så'ed

371 - Du fylder mig med glæde

/sermonstart

Det, jeg ikke forstår, er hvorfor den helbredte forråder Jesus? I 38 år har ingen hjulpet ham, og nu er der én, der gør, og næsten uden pres vender han sig om og angiver ham til lederne. Hvorfor det?

Jeg tror ikke, svaret kan findes bare ved at prøve at psykologisere over det. Jeg tror, vi skal se nærmere på, hvilke mønstre, der tegner sig. Først, for at finde en ramme for det hele, ser vi på dagens to andre tekster, som de kloge hoveder bestemte, vi skal læse sammen, da de lavede tekstrækken i 1885. Så ser vi, hvilket tema, der går igen.

I dagens første læsning, salme 39, hører vi en klagesang. ”Fjern lidelsen fra mig, for jeg går til under vægten af din hånd!” ”Vend dit blik fra mig, så jeg bliver glad igen,” ”Vær ikke tavs, når jeg græder” – ordene lyder som om, de kommer fra én, der er blevet helt knust af livet. En, der har mistet alt. Men samtidigt, midt i fortvivlelsen, er der håb: ”Mit håb står til dig” ”Hør min bøn, Herre, lyt til mit skrig, vær ikke tavs når jeg græder. For jeg er gæst hos dig.” Samtidig med klagen over ulykker er der et råb om hjælp, en bøn. Der er troen på, at Gud kan hjælpe. Og håbet på, at han vil det, når man beder. Et desperat håb, måske, men en udholdenhed i smerter.

I epistelteksten, hørte vi, hvad der lyder som Paulus' sidste brev, for han skriver at han skriver det i fængsel, i lænker, og at han er klar til at dø for det, han tror på. For ”er vi døde med ham, skal vi også leve med ham; holder vi ud, skal vi også være konger med ham; fornægter vi ham, vil han også fornægte os; er vi utro, forbliver han dog tro.” Én stor formaning om at holde fast i håbet, når det gør ondt. Om ikke at give op, når det ser sortest ud. At der er noget, der er stærkere end døden, så det betyder noget, hvordan vi møder den. Om vi kæmper, om vi holder fast, i fremtidshåbet, i hinanden, i ham. Med ham, uden ham – men uanset hvad der sker, forbliver han dog tro.

Lige meget, hvor mange gange han forrådes og skuffes, mister Jesus aldrig troen. Han holder fast i os. Han kan ikke miste troen på det gode, for han er det gode. Fornægte sig selv kan han ikke, som der står.

Nu vender vi tilbage til evangeliet. Fra lektien og epistlen kommer vi nu med temaer om håb og fortvivelse, om at holde fast gennem lidelser og om at selv når vi giver op, slipper Gud os ikke.

Vi er i Johannesevangeliet. Og Johannes, han er en lidt særlig forfatter. Han er mere en digter om store begreber, filosofi og følelser, han har ikke så meget med detaljer, hvordan så der ud, hvordan der var. Derfor undrede det mig, hvilke detaljer han valgte at tage med i dagens fortælling. Hvis han virkelig har rendt rundt og nedskrevet folks minder om deres oplevelser af Jesus, kan det selvfølgelig være at det bare var det, de kunne huske – at Jesus gik ind gennem Fåreporten, men ikke lige hvilken fest det var, der var grunden til at han kom. Nej, jeg tror at de detaljer han giver os, dem har han med fordi de er vigtige. Så lad os se på det: På den tid var der tre store fester, der medførte at man skulle rejse til Jerusalem. Festen for udgangen af Ægypten (påske), festen for modtagelsen af de ti bud – begyndelsen på moseloven, og løvhyttefesten, hvor man mindedes tiden i ørkenen, hvor man vandrede fra Ægypten til Israel. Uanset

hvilken fest det er, har det altså noget med Moses og flugten fra Ægypten at gøre. Det vender jeg tilbage til.

Ved Fåreporten ligger Betesda dam. Fåreporten hed sådan, for det var gennem den at offerdyrene – fårene – blev bragt til templet i Jerusalem. (!) Betesda er hebraisk og betyder Nådens Hus.

Her kan man åbenbart blive helbredt, hvis man lige kommer på det rigtige tidspunkt og er hurtig nok til at komme først i vandet. Der er altså ikke lige forhold for alle, der er ikke noget med at vente på sin tur, det er en ren konkurrence om at være bedst, hvis man vil have hjælp.

Og der står så beskrevet, at alle de syge her, de ligger i fem søjlegange. Hvorfor er tallet vigtigt? Hvorfor tager Johannes denne detalje med? Her kommer mit gæt: Når tallet fem er vigtigt i jødedommen, er det fordi der er fem mosebøger. Lovens fem bøger, som Israels forhold til Gud, ja, hele tilværelsen, bygger på. Mosebøgerne er de fem søjler, der holder samfundet oppe. I skyggen af de søjler ligger der så en masse syge og vanføre, der ikke får nogen hjælp. Indtil Jesus træder ind på scenen.

Og tager kontakt til en mand. Og det eneste vi ved om den mand er, at han har været syg i 38 år. Stakkels mand. Men igen – hvorfor så specifikt et tal? Og jeg gætter igen, men denne gang henviser jeg til Femte Mosebog, 2,14 – om vandringen gennem ørkenen efter flugten fra Ægypten. Der står: ” Fra vi forlod Kadesh-Barnea, til vi gik over Zered, var der gået otteogtredive år; da var hele det slægtled af krigere i lejren omkommet, sådan som Herren havde svoret.” Efter at have vandret og ventet 38 år i ørkenen, kunne israelitterne endelig nærme sig det forjættede land. Men gik de ikke fyrre år i ørkenen? Jo. De gik først to år i fred og ro, og så tvivlede det på at det nogensinde skulle gå godt, de fortvivlede og troede ikke, så de blev straffet med at der skulle gå en hel generation, før de kunne komme ud af ørkenen. De måtte altså gå 40 år i alt, 38 år ekstra pga. straf fordi de var troløse mod Gud.

Og her ligger så en mand, der har været syg i 38 år.

Jesus stiller ham så spørgsmålet: "Vil du være rask?" Men han svarer hverken ja eller nej, han brokker sig bare over andre. At han ikke har nogen til at hjælpe sig, og at andre er hurtigere end ham. Han tager ikke stilling til sig selv; han tager ikke noget ansvar. Det er de andres skyld. Hans egen vilje bliver ikke vigtig for ham.

Den syge her er en type, som vi alle kan komme til at efterligne, en fælde vi alle sammen kan falde i. At fokusere på verden, i stedet på os selv, på det, vi rent faktisk kan gøre noget ved. Så vi bliver helt magtesløse og bare ligger og venter på at nogen kommer og løser vores problemer.

Så ja, jeg tænker at den syge her også er et eksempel på Israels folk på Jesu tid. Der gik og ventede på en frelser, en Messias, men så ikke tog sig af ham, da han endelig kom. For de så problemerne, ikke håbet. Han var en farlig reformator og revolutionær, ikke en fredsfyrste, en hjælp til de hjælpeløse.

I vore dage kan vi også komme til at fokusere på problemerne. På så meget, der ser håbløst ud. Angst er et menneskeligt grundvilkår, men det har taget til i senere år, og er blevet en folkesygdom. Og er man syg, så gå også til lægen. Men hvis vi kan gøre noget her, for at undgå at vi bliver syge, så lad os da gøre det.

Hvis vi kan flytte os væk fra lovens søjler, væk fra konkurrenceræset om at være den første, der når det oprørte vand, væk fra kravet om præstationer og hen til ham, der kommer og simpelthen spørger: "Vil du?" Vil du være rask, vil du være med, vil du have min hjælp? Vil du være med på håbet? Og tro på, at det kan nytte?

Da kan det være, at vi pludselig kan rejse os op, tage vores bære og gå hjem. Begynde at leve.

Jesus kræver ikke en præstation, et resultat. Men han fordrer et ja eller et nej. Og har man først sagt ja, må man også holde fast. Som Jesus siger til manden, da han møder

ham i templet: »Nu er du blevet rask; synd ikke mere, for at der ikke skal ske dig noget værre.« Men manden lytter ikke, men stikker ham til autoriteterne. Han er utro mod ham, der forbliver tro. Vi hører ikke at han bliver straffet for dette. Vi hører ikke mere om ham.

Men her begynder jødernes ledere at forfølge Jesus, og beslutter sig for at slå ham ihjel.

Livet bliver farligt, helbredelsen begynder rejsen mod hans egen død. Fordi manden stikker ham. Fordi han sætter Moseloven og dens præster over ham, som faktisk hjalp ham. Manden støtter det samfund, der lod ham sidde forladt og alene i 38 år; frem for den, der trodsede reglerne og gav ham hjælp.

Og vores kærlighed til regler og vores autoritetstro kan også overstige vores kærlighed til vores medmennesker, vores næste, og gøre os blinde. Vi kan glemme at se de ægte mennesker, der kommer i klemme i systemet. Dem, vi træder på, når vi klamrer os til reglerne, fordi vi ikke tør bøje dem eller bryde dem. Dem, der falder mellem sprækkerne, dem vi ofrer, fordi vi ikke tør give efter, lave undtagelser og komme til at give plads til anarkiet.

Der er mange, der klamrer sig til orden; til søjlerne og loven, selvom der ikke kommer hjælp derfra. Selvom man kan sidde 38 år alene der. Selvom det kan blive en ren ørkenvandring. Men frelsen kommer ikke fra systemerne, fra det strenge fællesskab, fra reglerne. Redningen kommer fra Gud og dem, han sender. Fra medmennesket, der ser os. Fra den udstrakte hånd og spørgsmålet: ”Vil du være rask?”

Kære Gud: Hjælp os til at holde ud. Lad os ikke sætte respekten for regler over respekten for mennesker. Lad os ikke blive som manden, der forråder Jesus af frygt for, hvad de andre tænker om ham. Men lad os holde fast ved dig, gennem frygt og angst og bæven – at der er håb for de håbløse. At der er hjælp at hente hos dig. Lad os turde sige ”Ja tak!” og forblive tro til det sidste, uanset hvor sort det ser ud.

Så vi ikke flygter bort i mørket, men kan sidde sammen med dig og se den nye dag gry og solen stå op over en påskemorgen med lys og liv og lyst for os alle.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud – Fader, Søn og Helligånd. Du som var, er og bliver én sand treenig Gud. Højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.
AMEN

Medd.:

Næste søndag 25/9 R:ENB, A:JS80

MR-valg på tirsdag 20/9 kl. 20

Koncert med operasangerinde Elizabeth Hanke 25/9

Præ og post:

Kirkekaffe bagefter. Og nadver.

Bonus: Filosofien om, ikke at bryde sit hoved med verdens problemer, men styre sig selv, og fokusere på hvad man selv kan gøre og sige pyt når verden går én imod, var allerede populær på Jesu tid. Den hedder stoicisme eller "det, der læres i søjlegangene".

Kirkebøn:

Lad os alle bede: Trøst og styrk du, vor Gud, alle dem, som er syge og sorgfulde, enten de er fjern eller nær. Vær med din nådige hjælp hos alle dem, som lider under anfægtelser, og stå os alle bi i fristelsens time. Velsign og bevar din hellige, almindelige kirke og os i den. Velsign og bevar dine hellige sakramenter, og lad dit ord have frit løb iblandt os, for at dit rige med retfærdighed og fred og glæde i Helligånden må udbredes og vokse, og nådens lys skinne for alle dem, der sidder i mørke og dødens skygge. Hold din beskærmende hånd over vort folk og fædreland og al dets øvrighed, velsign og bevar vor dronning Margrethe 2., og hele det kongelige hus. Giv dem, og os alle, nåde, fred og velsignelse og efter et kristeligt liv den evige salighed. AMEN

Lad os rejse os, og med apostlen Paulus tilønske hinanden Vor Herre Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. AMEN

Noter: